BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSÉGNEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÓL *Szombaton* 11. *Oktoberben* 1788.

Hadi apró — ujj — és mindenféle — ságok.

Ő Felsége most a' *Lugoson* lévő Vármegye-házánál vagyon szállásson, az Octobernek 4-dikén költ Budai Tudósítás-szerént; és lehet képzelni, hogy majd a' kedves, majd a' kedvetlen dolgoknak hallásából, és szemmel látásából származott indulatoknak egymást fel-tserélő nagy változásai, a' rendes álomnak nem tsak egynéhány éjtszakákon, hanem egynéhány hónapokon el-múlatása, a' mely, a' Fönek gondjainak mértéke-szerént a' szemeket kerülni szokta; ezek mondom és több illyenek le-

het képzelni, hogy az embernek egéſségében hábo rodáſt téſznek; melyek-ſzerént nem tsuda, ha ö Fel ségének-is gyengélkedö egéſsége vagyon. A' mi Tá borunk a' futrásnak nem léte miatt *Lugosról*-is bej jebb fog hátrálni. A' Török Táborban egyenetlen ségek zenebonák kezdettek támodni, a' Spáhiſok a' gyalogsággal öſzve-veſztenek. Az *Aſiai* Nép azér zugolódik, hogy a' Nagy Vezér öket nem akarja haza botsátani, hanem öket a' többi Sergei közzé elegyi tette, fel-oſztotta, eddig-is azt mondják ök, rajtok fordult-meg a' veſzedelem, ſzüntelen ök állottak a' tüzes tsatákban, a' több Török Sergek az alatt nyugudtak és távolról nézték; már moſt télre-is itten akarják öket tartóztatni; ök pedig nem akarnak ſzokás ellen itt maradni, hanem már-is némely tsoportok el-mentenek. Tsak nem minden napon ként ſok-féle mozduláſokat téſzen a' Bánátban lévö törökség; a' múlt napokban ugy láttzott az ö mozgáſaikból és kéſzületeikböl, hogy *Kúránſebeſt* el hagyni, és az ottan lévö hegyeken által egéſzlen el-takarodni akarnának: de Sept. utólsóján egy Summába a' mi *Lugoſi* Táborunkra indulának, és már annyira közeledtenek vala, hogy tsak fél-órányi járó földnyi meſzſzeségre valának. A' mi Táborunk az ö közelgetéſekre leg-kiſsebb mozduláſt ſem tett, hanem öket még közelebb várta; melyet ök látván, nem tartották bátorságosnak közelebb menni, hanem igen kevés mulatás után ismét viſzſza-tértenek. Nagy reménység lehet iránta, hogy mihelyt az *Aſiai* Nép haza takarodik, a' Nagy Vezérnek tsak mintegy 80-ezerböl álló Serge maradván,

ván, azzal Bánátusban nem ſokat ſzemetez, hanem a' maga határ-ſzélleinek örizetére fog ſietni; sőt még kérdés, hogy mi-képpen viſzi-ki Sergeit a' Bánátból? — *Temesvárról* Sept. 30-dikán irják, hogy ő Felségéhez Moldovából Khotzim' meg-vételén kivül, a' melynek Hadi Kaſsájában 2 milliomnál több jött kezünkhöz, még egyébb örvendetes hirek-is jöttenek, hogy t. i. a' Muſzka Vezér *Románzov*, a' ki eddig azért nem jöhetett ſegittségünkre, hogy *Bendert* kellett jó kemény lábra állitott Sereggel körül venni, ne hogy Moldovába indulván hátulról *Benderből* meg-támadtaſsék; már moſt jó haſznot tehető Sergeivel Moldovába bé-érkezett. Tegnap-elött *Temesvár* körül az a' parantsolat adatott-ki, hogy a' magok lakó-helyeikből el-ſzaladott Tiſzt-viſelők ismét elébbeni helyeikre viſzſza-térjenek, a' Föld-népe pediglen a' maga rendes mezei vagy kézi munkáját folytaſsa. A' többek között a' *Virág-völgyi* (*Blumenthali*) faluſi esküdtek ő Felségéhez küldetvén, a' Föld-népének nevében azt kérdezték, hogy ők a' jelen való háborgó környül-állásokban mit tselekedjenek? Ő Felsége őket kegyelmeſen meg-halgatván, illyen feleletet adott nékiek: „Menjetek haza Fiaim, bátorittsátok a' Népet, ſzántsátok és veſsétek-bé a' ti határaitokot, ne buſuljatok, mert titeket ſenki ſem bánt. Ezzel mindenik esküdtnek külön külön 5 aranyat ajándékozván ő Felsége, el botsátá őket. Valósággal hibázik-is az a' Föld-népe, a' mely felette idején 's gyakron ſzükségtelen meg-ijedvén, egéſz házát puſztulásra adja és el-ſzalad: mert ha meg-eſik-is az, hogy a' Po

gány ellenség irgalmatlanul bánik a' föld népével, de többnyire ollyan terméſzete van mint az ebnek, a' ki az ö elötte félelmeſen ſzaladót ugatja, de a' hellyt álló ötet nem bántonak békét hágy. Mint *Fejéregyházán* vagy inkább *Fejértemplomon* a' Városban magok házaikban benn maradott lakóſokot, az oda érkezett Törökök éppen nem bántották; sőt inkább azon meg-gyulladott házaknak ki-öltásábanis ſegittséggel vóltanak, a' mellyek, az általunk meg-gyújtatott magazinumoknak tüzéböl réſzesültenek vala. *Pántsovára* naponként jönek Belgrádból tsoportonként Törökök, a' kik kevés ideig ottan mulatván, ismét viſzſza térnek. Grál *Lilien Despotovátznál* áll, *Nagy Betskerekhez* nem meſzſze. *Fejértemplomtól* fogva, ſziptén *Temesvárig* ſemmi katonaság nintsen. Innen *Temesvárról* a' nehezebb haditi akadályok *Kis-Betskerékre* vitettek. A' Hadi-Poſta Kantzellária, és Kaſsa ismét a' Fö-Táborhoz hozattanak. Major *Orellyi*, a' ki Generál *Aſpermontnak* ſzóval adott és roſzſzul értett parantsolatjára olyan ſzerentsétlenül hátrált vala, a' Gárnizon Regementhez által tétetik. Ide tsak-nem naponként beteg és ſebesült Tiſztek érkeznek-meg; Hertzeg *Würtenberg*, egy a' melyén eſett meg-romlásáért, és Hertzeg *Lichtenſtein Fülep* hideg leléséért ide hozattanak. Generál Gróf *Pellegrini* már 8 naptól fogva *Temesvárnak* Fö-Komendáſságát kezéhez vette, és folytatja. — Ugyan a' Budai Usjág-Levélſzerént a' Tatár Khánnak hátra maradott iráſai között, találtatott a' *Huſchi* Püſpöknek *Jákobnak* egy hitetlenül áruló Levele, melyben az emlitett Püs-

pök

pök a' Tatár-Khánnak útat mutatott arra, hogy: a' mi akkor *Herlaunál* állott Sergünköt mi-képpen gyözhefse-meg, és mitsoda úton lehet Khotzimba menni, hogy az oftrom alatt lévöknek fegitö Serget és éleséget vihefsen. Ezen áruló Levélnek meg-találása után Generál *Splényi* azon Oláh Püspöknek fel-kereséfire küldött, a' ki egy erdöben meg-találtatván el-fogatott, és most *Khotzim* Várában fogva tartatik. — *Tóth-orfzágból Rátsa* vagy *Rátzka* Váráról, a' mely *Szabátson* felyül a' *Drin* folyó vizének a' *Szávába* fzakadásánál fekfzik. Sept. 20-dikán iratik, hogy ottan a' Törökök éjtfzakánként a' túlsó parton fok kiáltozáft és lármát tsinálnak, és naponként apróbb és nagyobb fegyverekkel ide által tüzelvén, némelyeket a' miéink közüll meg-febefittnek: ugy láttzik hogy tsak elegendö hajóik nintsenek, mert külömben több nyughatatlanságot okoznának minékünk; hajókot pediglen most töllünk kevésben múlt-el hogy nem kapának, mert a' mely hajókra épült hid ide nem régiben *Zemlintöl* fel-küldetett, azt az el-múlt éjtfzakán egy nagy fzélvéfz, mely még az épületeket-is romláfsal fenyegeti vala, egymáftól el-fzaggatván, 17 hajókot belölle a' Török-part-felé a' viz vinni kezdett: még azon éjtfzakán a' nagy fzélvéfzben a' mi katonáink 13 hajókot vifzfza-hoztanak, de a' máfik 4-gyet akkor el-fzalafztották, mert a' Törökök ezen dolgot éfzre vévén, igen felefen tsoportoztak a' partra, és eröss tüzelések által a' miéinket akadályoztatni kivánták; tsak tsupa ágyu-lövések, éjfél utánni 2-órától fogva virradtáig 260-nig intéztettek a' miéinkre. Virrad-

radtakor a' mi Stuttzoſsaink 2 hajókra ülvén, az ellenség tüzelésével ſzemben a' túlsó partig mentenek, és a' Törököknek ſzemeik láttára azon 4 hajókot-is által-hozták. Itten a' *Nádasdi* Batall. 5 el-eſett, és 6 ſebet kapott; a' *Péterváradi* Határnokokból 1 el-eſett, és 4 ſebeket kapott; az el-eſett ellenség ſzáma 180-ra mégyen. Eddig a' Budai Ujság Levélből. — Láſsuk már a' Fö-Hadi-Tanáts jelentéſeit, a' melyek moſt fontoſok, de a' mellyeknek nagyobb réſzét egyébünnen vett Tudóſitáſokból már ez elött meg-irtuk; tsak azokot irjuk-le hát, mellyekben a' külömbség vagyon a' mint itt következik:

(**) *A' Zemlini Táborról Sept. 28-dikán költ:* Záſzló-tartó *Vujadinovits*, a' *Serviai* Szabad-ſergeſekkel a' *Malini* hegyen egy tsoport Törökre talált, a' kik *Rudnik* vidékéröl 4 foglyot, 100 ökröt, és 100 juhokot prédálván, azokot *Uſzitza*-felé viſzik vala: mihelyt a' Záſzló-tartó reájok tsapott, mindjárt a' 4 foglyokat és az emlitett marhákot el-hagyván, el-ſzaladtanak; a' Záſzló-tartó, a' Kamenitzi patakig kergetvén öket, 3-mat közüllök el-fogott, réſzünkröl ſemmi kár ſem eſett. — Sept. 25-dikén 80 Török Jobbágy Familiák ſzöktenek ismét ide által. — Ezen napon némely Belgrádi Török Sajkákból ágyuztak minden kárunk nélkül mi réánk, de a' mi ágyuink által viſzſza térittettek. — A' Törökök naponként ſzámoſabban költöznek és ſzöknek el Belgrádból haza-felé.

Az Erdélyi Tábori-ſzállásról Szászſebesböl Sept. 29-dikén költ: Hogy a' Vas-kapuhoz és Hátſzeg-vidékihez közelebb leheſsen, a' Komendérozó *Fábris*

Ur

Ur *Tallmátsról* a' Tábori-szálláſt *Szászſebesbe* vitte. A' hátrált Generál *Stáder*, *Piskiböl* Sept. 27-dikén ismét bé-nyomúlt Hátſzegre; más napon reggeli 8-óra-tályban 6-ezerböl álló Törökség ütött Hátſzegnél a' mi Sergünkre, de a' mi ágyuink, és Major *Múltz* a' *Toskána* Húſzárokkal öket viſzſza-verték: az ellenség viſzſza-mentében *Bóldogſalvát*, *Nalátzot*, *Peſtyént*, és még más Falukot-is el-égetett. A' *Toskána* Húſzárokból edgy legény el-eſett, 2 ſebet kapott; az ellenség közüll 15 halva maradott, a' többit magokkal el-vitték. (Ezen dologról itt alább, egy *Déváról* jött Levélböl többet láthatni.) — A' Generál *Splényitöl* elöre Erdélybe bé-küldött Obeſter *Képiró*, Sept. 23-dikán, a' *Gémeſi* kapunál lévö Major *Kollyval* edgyesült.

A' Khotzími frigyes Táborból Sept. 29-dikén költ: Az eddig vólt *Khotzími* Kommendáns *Osmán Baſa*, Sept. 26-dikán az edgyezés-ſzerént kezünkbe adta, a' Portához tartozó nagyobb fegyvereket, és hadikéſzületeket; melyeknek ſzámba és által-vételére Inſinér Obeſtlájd. *Froon*, és ágyus Major *Roos* küldettek, kiknek a' fegyveres-háznak és a' Magazinumoknak Fö-gondviſelöje *Tsebidſi Baſi-Muſztafa*, és *Tsorbádſi Huſsein*, az ágyuſok Elöl-járója adták által azokat e' ſzerént: A' Várban lévö öntött réz ágyuk, 7 egy fontos golyóbiſu, 73 három fontos, 6 öt fontos, 18 hatos, 5 tizes, 20 tizenkettös, 11 tizen-nyóltzas, 5 huſzonnégyes, 4 harmintzhatos, és végre 1 ſzáz-kilentzven-két fontos gollyóbiſu ágyu: ezeken kivül 4 két fontos gollyóbiſu vas ágyuk, mind öſzve 154 darab. Bombi-hajigáló Mo-

sár ágyuk találtattak a' Várban, 3 tizenhetes, 2 tizenkilentzes, 1 húſzas, 1 huſzonkilentzes, 1 negyvennégyes, és végre 1 ötven fontos gollyóbiſu: mind öſzve 14 darab. A' Váron kivül a' Batteriákon találtattak és adattak által ezek: 2 egy fontos, 16 hármas, 7 négyes, 2 hatos, és 1 nyóltz fontos gollyóbiſu réz ágyuk: mind öſzve 28 darab. E' ſzerént a' Várban és kint találtatott ágyuknak Summája 178 réz és 4 vas. A' mely hadi-kéſzületek a' régi Várban, és a' fegyveres házakban, rendeletlenül nagy bövséggel hevernek, azokról magának *Tsebidſi Muſztafának* ſem vólt laiſtroma, a' miéink ſem érkeztenek hirtelen rendbe ſzedni, és fel-jegyezni: azért átalyában által adta *Muſztafa* a' Portához tartozó dolgoknak laiſtromát, azoknak fel-jegyzésével, a' mik már belölle el-költenek; által-is lehetett látni, hogy az emlitett vólt Komendáns ſemmit el-nem tagadott, hanem igazán mindeneket által adott. Ugy-mint: 2-ezer máſa puska-port, 90-ezer külömb-féle nagyságu ágyu gollyóbiſokot, és bombikot, 10-ezer oka (egy oka két fontot téſzen) pántvaſat, 5-ezer oka vas-ſzeget, 15-ezer oka Ónot, 9-ezer vas-áſókot vagy tsákányokot, 10-ezer lapátokot, 1-ezer ſzör-'sákokot, 150 tegzeket, 4564 nyilakot, 20 réz üſlöt, és egyéb tábori edényeket, 1-ezer kontz papiroſsat töltésnek valót, 5 ſzáz kardokot, 6 ſzáz flintákot; 2-ezer ágyu kanótokot, (*Lunten*) 8200 töltetlen gránátokot, 300 üveg gránátokot, böröket, mühſzereket, korſókot terpentinnel elegyittett olajjal meg-töltve, és ſok-féle apróságokot. Az ö hiteles fel-adáſok-ſzerént 10-ezer oka dohány

hány, és két eſztendöre a' Magazinumokba rakott éleség, a' Várnak meg gyújtáſa által a' tüztöl megemésztetett. (Itt már ezen jelentésben az el-költözésnek rendi és fel-tételei vagynak le-irva, éppen a' ſzerént a' mint az ez-elötti Kurirban meg-találtatik.) El-menvén tehát egéſz hadi-tiſztefséggel Sept. 29-dikén reggel a' *Khotzimiak*; Obeſter *Karaitzai* mindjárt egy Batallion gyalogsággal, és 7 tzúg Húſzárokkal a' Várat el-foglalta; edgy Batalion gyalogság, az elsö Gárnizon Batalionnal edgyütt belé-je örizetre rendeltettek, és további rendeléſig Obeſtlájdinánt *Blank* Kommendánsnak, Kapitány *Bleſſenberg* pediglen Platz Májornak tétettek; a' tartománybéli gazdaság dolga bizatott *Szulkicvits* Hadi Kommiſsárius Urra, a' törnvényes dolgok pediglen a' 2-dik Székely gyalog Regement Auditorára. A' Hertzeg *Kóburgtól* ezen Várnak oſtromában meg-ditsértetett Tiſztek ezek: A' Lévener Obeſter *Karaitzai*, a' Tsáſzár Húſzárok Obeſtere *Méſzáros*, Barkóból Obeſter *Filó*, és Májor *Quietovſzki*; ezen Batalion Komendánſok, *Ráth* a' *Mitrovſzkié*, *Linde* a' *Kaunitzé*, *Hóltzman* a' V. *Kollorédóé*; a' Kévenhüllerböl Máj. *Schellenberg*. Az Inſinérek közüll *Froon* Obeſtlájdinánt; *Bindershofen* és *Khaſlelair* Kapitányok; *Ertel*, *Langfrey* és *Orlándini* Fö-Hadnagyok; az ágyuſok közüll Májor *Roos*, Kapit. *Schoor*, ez a' *Bráhai* Sántznak elöl-járója vala; Fö-Hadnagy *Rittersberg*, Pattantyus *Mihok*, a' ki a' nagy Magazint fel-gyújtotta, és *Ott*. Továbbá ezen 3 Fö Hadnagyok: *Blonquet* a' Kaunitzból, *Dulaurant* a' Mitrovſzkiból, és *Nemes* a' 2-dik Erdélyi Oláh Rege-

gementböl, a' kik *Rumlát* ollyan vitézül óltalmazták; a' Májorrá lett Adjutánt *Fischer*, söt az egész *Khotzim* ostromában lévö katonaság, fö-képpen a' Tsászár Húszár Rgmntje. — Hertzeg *Kóburg* és Muszka Generál Gróf *Sóltikov* további mozdulásokról parantsolatot várnak: A' Muszka Vezér *Románzov*, a' *Prúth*-vizének bal-felöl való partján le-nyomul *Mohiló Rebiei*-felé, a' hol a' Tatár-Kháu táborozik. Ugy hallatik, hogy Foksánnál gyülekeznek az ellenségnek tsoportjai.

A' Horváth-országban Novinál álló Tábor-szállásáról Dvorból Sept. 30-dikán költ: Mihelyt a' *Blagoynál* öszve gyülekezett, és másoosz or-is *Novinak* szabadittására szándékozó Törökök, az ö el-fogadásokra készen álló rendeléseinket észre-vették; mingyárt szándékjokot változtatván, *Blagoyt* oda hagyták, *Ruika* és *Kruppa*-felé el-takarodtak, melyböl azt lehet gondolni, hogy a' mi száraz határ-szélleinknek akarnak nyughatatlanittására menni: erre nézve Vezér *Laudon*, az *Eszterházi*, *Langlois*, és *Tillier* Batalionokot Dubitzától magához húzván, Generál *Schlaunnak* a' száraz határ-széllekre 2 Batalion *Szluinert* küldött szaporittásul. *Novi* körül az az ostromra-való készületek Sept. 24 — 25 — 26-dikán szüntelen szaporodtak, a' viz-felöl való napnyugoti Bástya alá egy mina ásatott, a' magosan töltött Sántzok (Cavalier) jobban-is magossittattak, ámbár a' szüntelen tsorgó esösözés nagyon akadállyoztatta-is a' munkát: 27-dikén és 28-dikon a' magos Sántzok el-készültek; 29-dikre virradó éjtszakán észre vette az ásók Kapitánnya *Ströh*, hogy a' Várbéli

béli Törökök a' mi Minánknak ellenébe áſtanak, és már egy vas ruddal mi hozzánk kereſztöl lyukaſztottak; azért ſzükségesnek itélte ezen minát tsak ſzaporán meg-tölteni és fel-vettetni, a' mely fel-vetés éjfél-tályban véghez ment: de minthogy azon fel-vettetés által a' báſtyának belsö réſze omlott-le, nem lehet tudni hogy mennyi kárt tett; tsak ugyan a' Várbéli rákétáknak, gránátoknak, és egyéb tüzi-ſzereknek a' levegöt bé-töltö fel-gyülladásából, és a' benn hallatott jajgató kiáltozáſokból lehetett éſzre-venni, hogy a' Törökökben-is az által kár eſett. (El-halgatván a' több kéſzületeket) Minekuttánna a' Várnak dél és napnyugot között való réſze, ugy annyira le-rontatott vólna, hogy már igen könnyü vólna rajta bé-hágni; 29-diknek eſtvéjén minden rendeléſek ki-adatának, hogy következendö napon virradtakor, máſodſzor-is eröſzakos bé-hágáſt (*Sturmot*) próbáljanak, a' melyre már a' Sergek fel-valának oſztva és el-rendelve: de az azon egéſz éjtſzakán és máſod napon-is tartott eſsözés miatt, mind a' már kéſzen lévö mináknak meg-töltéſe, mind a' bé-hágás máskorra halaſztaték. Hogy a' minák a' magok lejendö fel-gyújtáſokkor annál hathatóſabbak légyenek, Kapitány *Ströh* a' viz-felöl lévö Báſtya' falának hoſzſzában még edgy ásáſt tétetett: ezen mina által arra vagyon tzéllozás hogy mikor Vezér *Laudon* jónak itéli a' máſodſzor *Sturmot* meg-próbáltatni, akkor ezen mina fel-gyüj tatván, a' viz-báſtyából a' Törökök ez által el-kergetteſsenek, hogy az ellent állás gyengüljön. (*Noviról* a' Fö-hadi-tanáts jelentésében moſt tsak enny va-

vagyon, de másunnan azután jött hitelt érdemlő Levél-szerént Octobernek 2-dik napján a' *Sturm* végh hez ment, és *Novi* Vára fegyvernek erőszakja által meg-vétetett: ha igaz leszsz ezen tudósittás, rövid idön többet hallunk rolla, ha pediglen költemény leszsz, hamar utól lehet érni.) Továbbá ezen jelentésekben vagyon emlékezet azon történetröl, a' midön *Rátzkánál* Sept. 21-diknek éjtszakáján, a' szélvész 17 nagyobb rendü hajóink, az ott lévö hidnak hajói közüll el-szakasztatván, a' viztöl a' Török part-felé vitetnek vala, de a' miéinknek bátor vitézsége által ismét viszsza hozattak (a' mint erröl fellyebb egyebünnen bövebben irtunk) tsak ezt teszszük még ezen jelentésböl hozzá, hogy a' *Rátzkai* Kommendáns Major *Ultsch*, Zászló-tartó *Millint*, és Káplár *Hellit* ezen hajóknak az ellenség kezéböl ki-szabadittásáért meg-ditsérte. — Bosniában Fö Hadnagy *Csivich* Sept. 22-dikén, Szabad sergesekkel, a' *Predori* Török Tábor-felé visgálódni ki-küldetvén, azt a' hirt hozta, hogy *Predornak* kö-falai alatt 2-ezer Török Táborban fekszik, benn pediglen *Prédorban* az örizet tsak 500-ból áll. Ezen visgálódó útjában az emlittett *Csivich* Fö-Hadnagy *Kozarátz*-felé ment, a' hol a' Törököket, a' magok helységeknek erösittésében foglalatoskodva találta: onnan Sept. 27-dikén ment a' *Bányalukai* erdöre, és mintegy 3 órányi járó földön a' Vártól les helyben meg-állván, 100 ottan elé-menö Törökök közüll 8-tzat el-lövetett, 14-gyet meg-sebesittett, a' többit el-kergette, és azzal a' visgálódásból viszsza tért. Eddig vagynak a' Fö-hadi-tanáts jelentései. (**)

Dé-

Dévárol 29-dikén. *Kedves Barátom!* Már reánk is el-került a' Sor, hogy az ellenség elöll fuſsunk. Sept. 21-dikén Vasárnap iſzonyu ſzüntelen tartó ágyuzás hallaték a' Bánátusból Hátſzeg-vidékire. Ugyan azon nap, és a' több következett két három napon, igen ſok Oláhság takarodék-ki a' Bánátusból 's Hátſzeg-vidékiről itt *Déván* kereſztül, ſzekereken, gyermekeſtöl, minden házi-portékáſtól edgyütt. Azonban a' Hátſzegen túll, *Puj* és *Borbátviz* közzé épitett igen erös 400 lépésnyi 4-ſzegü Sántzba magokat bé-féſzkelt 5000-böl álló Sergünkis, reménségünk és képzelödésünk felett *Fejervár*-felé indul. Obeſter *Kráj* Ur tudóſittya-is az *Officiolátuſt*, hogy a' *Dévai* Magazinumot a' Maroſon által költözteſse. Az *Officiolátus* az *Archivumot* ſzekerekre rakatá, és bátorságoſabb helyre küldé. Midön mi mind-ezeket látnók, vallyon leheteé több reménységünk az itt maradhatásra? Nem vala; de söt leg-ottan által indula egéſz Városunk a' Maroſon, és bé-költözék keſerves ſohajtáſok közt a' Körösbe. Az hol midön már ſzomoruán néznök, hogy majd talám ſzegény Városunk fel-emelkedö füſtét láttyuk meſzſzünnen, imé azonban egy illyen reméntelen kedves hirt vevénk, hogy ámbár el-ſzaladott Hátſzeg-vrdékiről minden hadi-népünk, még-is már hét napoktól fogva, ſe a' Vulkány, ſe a' Vaskapu-felöl Törökök a' vidékbe bé-nem jöttek. Ezen meg-vidulván, leg-ottan lovakra ſzekerekre ülénk, és a' félelmeſebb Aſzſzonyi Népet hátra hagyván, tsak igen könnyüſzerrel *Dévára* haza ſzágulldozánk. De alig nyugvánk fárattságink után egy

jó éjtſzakát, hát azonnal Vasárnap délbe 26-dik Sept. azt a' ſzomoru hirt hozzák, hogy Hátſzegen van a' Török. Itt meg-kell jegyeznünk azt, hogy a' Sántzot el hagyott, és *Fejérvár*-felé indult katonaság, Hetfün Kedden, az az máſodnap el-indulá-ſa után mingyárt viſzſza-tért, és Hátſzegnél Táborba verte magát. Ezeknek tehát egy réſzével meg-ütközék az emlitett Törökség, kiknek ſzámok, a' mint mondják öt hat-ſzáz alig vólt. Két három rendbéli tsata ujjitás után a' miéink öket viſzſza-verék, igen ſok ágyuzáſok, és a' lovaſok ſerénységek által. Egy lovas katonának a' lova meg-botolván, magának ſzegénynek egy Török leg-ottan fejét vevé. Több nem-is eſett el közzüllök, de a' Törökök közzül; az ágyu lövéſek, talám ejtettek-el, de ſzámba még nem lehetett venni. Viſzſza-verettetvén tehát, el-menének, és *Boldogfalvát*, *Nalátzot*, *Ohábát*, *Réát*, 's más falukat fel gyújtogatának, *Cróka*, és *Kalugeritza* nevü Nemes embereket fogva el-vivék. Nevezetes a' Gróf *Kendeſi Eleknó* ſzép Kaſtéllya, a' melyet *Bóldogfalván* porrá égettek. Egynéhány vakmerö Török orozva a' Magazimum-mellé jöne-bé Hátſzegre, és midön már ſzinte gyújtaná, a' miéinktöl el-löveték. Valami Iſtentelen Oláhokat-is fogának el, a' kik ugyan azon Magazinumot ſzöſzſzel, ſzurokkal, és büdös-kövel, el-kéſzitett rudak által még-akarják vaia gyújtani. Mi mindezeket halván, tegnap ſzinte máſoſzor-is el-ſzaládánk, de még-is a' Törökök viſzſza-üzettetéſe biztatván helybe állánk, 's várjuk már félelem és reménység között, dolgunknak kéttséges ki-menetelét,

mely-

melyröl, mihelyt meg-esik, viszont tudósitani fogom. Várjuk Generál *Fábrist* egynéhány ezered magával segittségül, a' ki már *Szászsebesnél* vala tegnap-elött. Jö vagy 300 *Vásár*-is *Dobra*-felöll, (igy nevezik itt az Oláh-országi, nem Török katonákat) kik a' Tsászár hüségire esküdtek, segittségünkre. *Sed metuo Danaos & dona ferentes.* Ugyan-is ezek ugy annyira hozzá szoktak Oláh-országban a' *Cape rapehoz*, hogy itt-is akármely faluba vagy Kastély-ba bé-vetödgyenek, ott mindent ki-eznek iznak, 's még el-is öntik mint *Hora.* Nints hát sok köszönet az ö segittségekben.

Az Ottotsáni határ-széllröl, a' Priboji Sántzból Sept. 20-dikán költ Levél: Már mi nállunk-is *Ottotsánereknél* nem tréfa kezd lenni a' dolog; egynéhányszor próbáltuk a' mi Szabad-sergeseink által, a' Törököket *Szatinból*, *Osztrosatzról*, és *Isakitsról*, a' mely helységekben magokat jó kemény lábra állitották, ki-tsalni; gyakor izben próbáltuk apró tsoportjainkot egészlen a' kapujokig el-küldeni, azonban nagyobb tsoportjaink hátrébb lesben állottak: de a' Törökök nem engedték magokat ezen szemfény-vesztés által meg-tsalatni, hanem nyugodalmason veszteg maradtak kö-falaik között; és tsatázó bajnokok hellyett tsak tsupa puska-golyóbisnak záporát botsátották közellittett tsoportjainkra. Illyen módon egyszer-is másszor-is legényeinket vesztvén, még-is nékiek semmit nem árthatván, a' katonáink meg-edgyezett akarattal el-végzék magokban, hogy felesen egybe gyülvén, egy hathatos rájok-ütést tégyenek; a' kik *Isakitsba* fegyvernek erösza kja által

bé-is

bé-is rohanának, ottan 50 házakot, mintegy 1000 ſzekér ſzénát, és igen feles gabonát meg-gyujtván porrá égetének: a' lakoſok, látván a' vélelten tsapáſt, a' mint lehetett ſzaladáſsal mentették életeket; de a' miéink ſem mulattak ottan ſokáig, hanem ismét viſzſza-tértenek. Tsak ugyan ez a' miéinktöl, felette bátor és veſzedelmes próba vólt; mert azon kivül hogy *Iſakits* Mezö-Városa maga-is népes és feles örizet vagyon benne, még az eröss *Bihats* Várához-is igen közel fekſzik, a' honnan feles Török rohanhatott vólna-ki a' miéink ellen: de mind ezeket, Kapitány *Perſperg*, Hadnagy *Kollák*, és Záſzló-tartó *Lukits*, a' kik ezen ſzép próbának elöl járói és véghez vivöi valának, ſzemes vigyázáſokkal el-kerülték. Nevezetes vólt itten az: hogy midön *Iſakitsban*, egy a' lángtól körül fogatott háznak ablakából, a' benn rekedett ház-nép a' miéinktöl kegyelmet és ſzabaditáſt kérne; egy köz-legényünk ezt felelte: Az én kenyeres pajtáſomnak, a' ti tornyotok' tetejébe ki-függeſztett feje, nem öſztönöz engemet a' rajtatok való könyörületeſségre; de nem is érkezem.

A' külsö Orſzági hireknek kevés hely marad moſt, a' mi Hazánkot illetö hirek és tudóſittáſok között; mindazáltal valamit ha tsak kevés ſzóval-is emlittünk. A' Pruſzſziai Király nagyon munkálódik, a' Portának a' frigyes Tsáſzári Udvarokkal való megbékéltetésén, és nyilván meg-mondotta, hogy ha az ö közben járására a' Porta meg-nem békéllik; tehát a' Pruſzſzus Udvart-is maga ellenségévé fogja tenni. — A' Nápolyi Udvar és a' Római Sz. Szék között, a' viſzſza-vonáſok még le-nem tsendeſedtek.

Sz. S.